ЦІНА ПРИМІРНИКА 25 СОТИКІВ.

Należytość pocztowa opłacona ryczałtem.

Народня Справа

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИЙ ЧАСОПИС

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно . . . 1 зол.
Чвертьрічно . . 3 зол.
Піврічно . . . 6 зол.
Річно . . . . . 12 зол.
ЗА ГРАНИЦЕЮ.
Річно — 2 доляри.
Гроші з краю посилати переказами, або чеками „Народної Справи“ — з заграниці порученими листами.
За зворот рукописів Редакція не ручить. На відповідь треба долучити значок 30 сотиків.
ОГОЛОШЕННЯ:
1 стр. 500 зол., пів стр. 260, чверть стр. 140 зол. Гроші треба посилати наперед.

Ч. 26 (39) Львів, Неділя 7. липня 1929. Рік II.

АДРЕСА: „Народн Справа“, Львів, вул. Боїмів 4. — Телефон 30-13.

Почитання героїв.

З усіх усюдів краю доносять нам про те, що в перший і другий день зелених свят люди гідно і величаво вшанували память поляглих борців за кращу долю народу. Майже всюди ішли процесії на могили наших стрільців або на могили, висипані на памятку поляглих у нашій війні. Священики відправляли панахиду і говорили гарні проповіди, в яких згадували поляглих та взивали вірних, не тратити віри в правду і в те, що з крови погибших виросте, як цвіт, наша краща доля. Але ми мусимо вірно сповняти ті заповіти, які нам написали ті поляглі своєю кровю. Мусимо сильно бажати того, що Вони бажали, і всі свої діла звернути на те, за що Вони гинули.

Про великі врочистости пишуть нам з міст і з сіл. Між иншими величаві походи відбувалися в Коломиї, в Станиславові, в Перемишлі і Тернополі.

Майже всюди пройшов похід спокійно і без перешкоди. Навіть ті, що ненавидять нас, дивилися спокійно з боку і не сміли заколотити поваги нашого свята.

Та подекуди не обійшлося без того, щоби поліція не показала своєї власти Примірем, коли в Товстенькім копичинецького повіту тисячі народу з дооколичних сіл рушили на стрілецьку могилу, надійшов відділ поліції і став розганяти людий. Поліцаї здирали людям з грудий жовто-сині відзнаки, а священикови казали перестати говорити проповідь! Кілька осіб арештували.

У Львові був у понеділок похід на личаківський цвинтар, подібно величавий, як і в неділю на янівський. По відправі панахиди на могилах борців, що згинули у вуличних боях у Львові в листопаді 1918 року, українська молодіж пішла на могилу бл. Любовича, який у березні цего року переслідуваний поліцією за співучасть в нападі на листоноша, згинув від кулі. На гріб Любовича зложили вінець — як пишуть польські ґазети, з написами проти польської держави. Поліція арештувала на цвинтарі кільканяйцять наших студентів, та по списанню протоколу на поліції, їх всіх випустили на волю.

З богатьох сіл пишуть, що нарід плакав на панахидах ревними сльозами. Приміром в Глинську як хор заспівав пісню „Ой, Морозе - Морозеньку“, то всі почали плакати.

Велика врочистість була і на стрілецьких могилах на горі Лисоні коло Бережан. Промовляв посол о. пралат Куницький.

Ми писали, як то безправно потуторська поліція розкопала могили і стрілецькі кости перевезла на воєнний цвинтар, а тернопільський воєвода сказав, що це сталося без його відома.

Два дні перед зеленими святами та сама поліція і урядник з воєвідства викопали кости і перевезли їх у ночі назад на Лисоню. Та цим вина самовільних поліцаїв з Потутор н змазана і їх повинні вищі власти по арати.

—o—

ХРЕСТЯТЬ СЕКТАНТІВ.

По війні всюди ширяться ріжні релігійні секти. Навіть в Анґлії є вони. На малюнку видно велику товпу людий, що стоїть у воді великого штучного озера в льондонськім парку. Людий хрестить сектанський пастор.

УВІЛЬНИЛИ „ЛИСТОПАДІВЦІВ“

В пятницю 28. червня проголосив суд свій присуд на 3 українських студентів і 4 студентки, яких арештували ще в листопаді 1928 р. Їх обжаловував прокуратор, що вони належали до тайної Української Військової Орґанізації, що переховували в себе зброю і вибухові матеріяли та підбунтовували до розрухів і змагали до відірвання кусника від цілости, то є Східної Галичини від Польщі. Свідками на це були поліційні аґенти і комісар поліції Мітлнер. Розправа тривала 10 днів і скінчилася тим, що суд узнав усіх обжалуваних невинними і звільнив їх від кари. Всі вийшли зараз по проголошеню вироку на волю. І за що в такім раві каралися люди в тюрмі від листопада 1928 року?

Обжалуваних боронили адвокати: Др. Шевчук, др. Л. Ганкевич, др. Старосольський і др. Шухевич.

До боротьби з визиском!

Нам пишуть: В Сокальськім повіті в деяких селах пани дуже використовують людий; за 11 годин роботи в день дають 1·20 зол., а по довгій сварці півтора золотого. Таж за ці гроші навіть наїстися не мож! На жаль і деякі наші священики не щадять людий і платять так само, а коли їм казати, що навіть господарі платять більше (бо так справді є!), то говорять: „Господар найме раз, а я наймаю все!“ А як з власного села не дістануть через то робітника, то йдуть на другі темнійші села і наймають людий.

Дуже дивуємося. Через таке поступовання нарід відвертається від священика навіть у свідомих, а з цего є велика шкода і для села і для священика, а яка, то легко догадатися. Не богато таких отців є, і тому инші повинні їм пояснити, що цим робом розєднюють село з священиком і на втіху нашим ворогам готовлять ґрунт під шкідливу аґітацію всяких темних духів.

Улав.

183 ЗАПОМОГ ПО 120 ЗОЛОТИХ НА СУМУ 23.160 ЗОЛОТИХ

Кому признаємо дальших 15 запомог від 179 до 193-ої?

179) Чорній Максим, Теляж пов. Сокаль. Корова впала 18. квітня (опізнення наступило по причині неточно виповненої посвідки.

180) Прокопович Ігнатій, Городло пов. Грубешів. Корова впала 28. травня.

181) Василь Мартиник, Кокошинці пов Скалат. Корова впала 2. травня.

182) о. Березовський Іван, Білоберезка пов. Косів. Корова впала 8. червня.

183) Татарин Іван, Сухостав пов. Копичинці. Корова впала 8. червня.

184) Шкляр Михайлина ж. Гриня, Вербятин пов. Бучач. Корова впала 31 травня.

185) Кобринський Василь, Камінь пов. Калуш. Корова впала 14. червня.

186) Погорілець Григорій, Сороцко пов. Скалат. Корова впала 11. червня.

187) Даровський Василь, Вислок горіш. пов. Сянік. Корова впала 15 червня.

188) Гриців Петро, Завій пов. Калуш. Корова впала 16. червня.

189) Кучерик Трохим, Раковець пов. Кремянець. Корова впала 17. червня.

190) Драґан Кирило, Замлинь пов. Здолбунів. Корова впала 3 червня.

191) Савчук Теодозий Угринів пов. Сокаль Корова впала 8 червня.

192) Коробій Микола, Ласківці пов. Теребовля. Корова впала 18. червня.

193) Волярчук Михайло, Делятин пов. Надвірна. Корова впала 18. червня.

Ці всі пошкодовані в день випадку були вже принайменше по місяцеви нашими передплатниками, а їх посвідки свідчать, що вони сповнили всі умови, потрібні для одержання запомоги. Тому признаємо їм запомоги по 120 зол., з тим, що гроші (по стягненню цілорічної передплати) вишлемо за 14 днів.

Кому відмовляємо запомогу і через що?

Степан Коляса, дорізав ялівку ізза відмороження ніг. Як ми вже нераз зазначували, відмороження ніг у корови є виною господаря, а наші приписи в тім випадку не позволяють виплатити допомоги.

Микита Василь продав корову на мясо, — і в такім випадку не признаємо допомоги.

ПОДЯКА.

Хвальна Редакціє!

Складаю Вам з цілою своєю родиною щиру подяку за прислану мені запомогу, за упавшу корову в сумі 120 зол.

В нашім сельци не вірили люди, ще і навіть сміялися з того, щоби редакція давала запомогу.

Тепер всі невірні переконалися, що це правда, і нема жадного обману, і з цілого повіту дуже часто ще таки невірні допитуються мене, чи я направду дістав запомогу, бо такої правди тяжко де знайти.

Ще раз Вам сердечно дякую і желаю панам Редакторам як найбільше передплатників і щастя в добрих Ваших ділах, щоби і далі просвічали і ратували людий в нещастю.

На кождім кроці буду ширити „Народню Справу“.

Остаю з поважанням муж довіря

Іван Лешківець

с. Балаї, повіт Любачів.

„ЗАРІКАВСЯ МІД, — ГОРІВКУ ПИТИ“!..

[Про Товариство „Відродження“].

В послідних часах пишеться по ріжних ґазетах і книжках тай говориться дуже богато про піянство або алькоголізм. Говориться і пишеться, що піянство є великим нещастям для того чоловіка, який йому віддається, для його родини, для суспільности, серед якої він жиє, для народу, до якого він належить, а то й для цілого людства.

Піянство є на жаль сильно поширене і серед нашого народу і приносить йому величезні шкоди; тому варто і нашим читачам близше запізнатися з цим нашим страшним ворогом, який не одного молодого чоловіка загнав передвчасно в могилу, не одній родині відобрав доброго і дбайливого батька і позбавив її родинного щастя, не одного запхав до вязниці, або післав на жебри з торбами.

Наш великий письменник Іван Франко, що глибоко відчував нужду наших селян, признавав, що піянство попри безпросвітність і великі податки є головною причиною нужди села.

Що піянство, навіть умірковане, не приносить нікому жадної, ні найменшої користи, а противно: приносить зі собою богато лиха, те давно вже зрозуміли всі народи і держави світа. Томуто перед кількадесять роками цілий світ виповів піянству війну. У всіх державах світа поборюється піянство ріжними способами.

Найдальше поступила в цій боротьбі Америка. Там законом скасовано ще в 1920. р. всі горальні, бровари, коршми і шинки в цілій державі і заборонено під загрозою великої кари виробляти та продавати алькоголеві напитки, то значить горівку, пиво і вино.

Подібно сталося ще в Данії і Швеції. Инші держави стараються обмежити піянство через заборону продавати горівку в святочні дні, ще инші через т. зв. монополь, то значить через наложення на горівку величезних податків. У всіх державах істнують великі товариства так званих абстинентів, то значить тих людей, що зовсім не пють жадних „горячих“ алькоголевих напитків. Завданням таких товариств є, добрим приміром і словом ширити тверезість серед своєї суспільности.

І серед нашої суспільности, серед галицьких українців істнує таке товариство. І наші свідомі люди зрозуміли, що піянство, яке так сильно в нас процвитає, нам теж не приносить жадного хісна, а богато, богато шкодить. Провідники ці зрозуміли що ми, українці, мусимо з тим ворогом, який нищить здоровля і силу народнього орґанізму, ще завзятійше боротися, ніж инші державні народи, бо ми маємо сповнити ще ті завдання, які инші народи вже сповнили, ми маємо здобути собі найвищу народну ціль.

Те товариство, що ширить в нас тверезість, називається „Відродження“, Його засновано ще перед війною в 1908 році. Перед війною обєднувало воно кілька тисяч абстинентів і добре розвивалося. Підчас війни занепало.

Перед двома роками його відновлено. Централя „Відродження“ є тимчасово в Рогатині. Вндовзі вона буде перенесена до Львова. По повітових містах засновуються філії цего товариства, а по селах кружки „Відродження“.

Завданням „Відродження“ є обєднувати тверезих людий і нищити піянство через освідомлення людий про його шкідливість.

Тому, що задачі Товариства „Відродження“ є для нас дуже важні, кружок „Відродження“ повинен бути в нашім кождім селі. Та такі кружки є лише в деяких селах. Про те, як такий кружок в селі заложити і що він має робити, будемо писати в слідуючих числах „Народньої Справи“. *Сай Тадей*, ст. мед.

ХТО МОЖЕ БУТИ ЗВІЛЬНЕНИЙ ВІД ШАРВАРКУ?

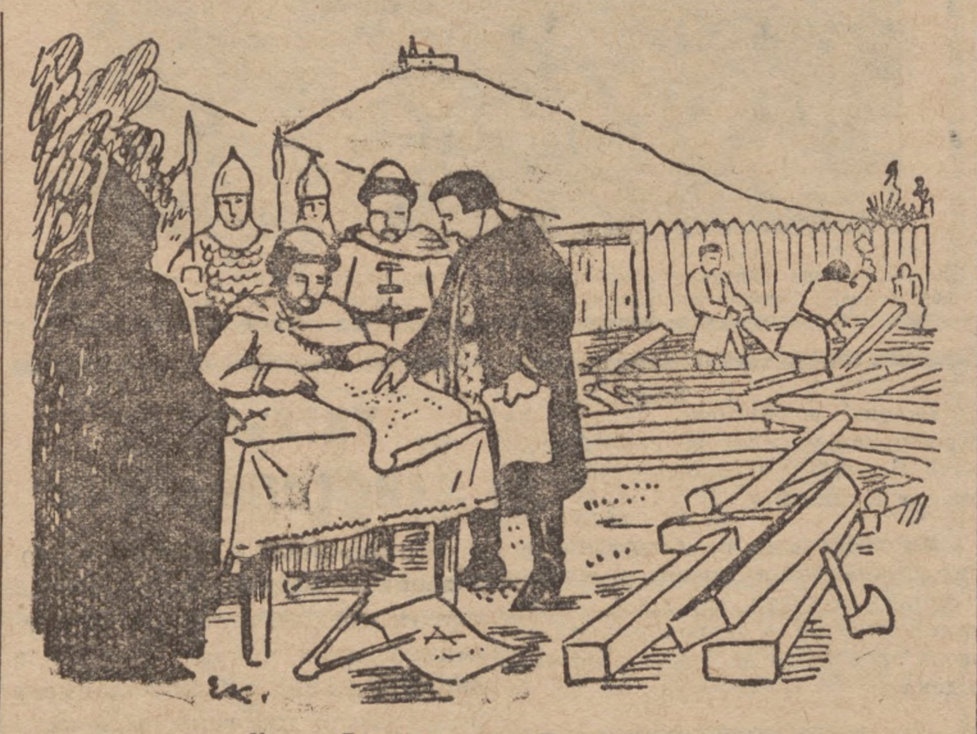
Тернопільський воєвода поручив старостам свого воєвідства, аби візвали громадські уряди, щоби звільнили від шарварків і від підвод („форшпанів“) та инших безплатних робіт на річ громади тих громадян, що зобовяжуться на випадок огню в громаді доставити свої коні до пожарних сикавок, або котрі є членами пожарничих товариств і вправляються в протипожарничій роботі. Це повинно отже відноситися в першій мірі до членів наших Луґів і Соколів і тому провідники цих товариств у тернопільськім воєвідстві повинні постаратися тепер, аби громада звільнила від шарварку луговиків і соколів, що вправляють ві сикавкою або инакше підготовляються до гашення вогню.

Читання з історії України

Як князь Данило коронувався на короля Галицько-Волинської Держави. Його клопоти з татарами і смерть.

(1250-1264).

В попереднім числі писали ми про те, як князь Данило вернувся по татарській навалі з Угорщини і взявся відбудовувати й укріпляти поруйновані міста, та як заложив Холм і Львів. Серед тої праці прийшли до нього посли від татарського хана і візвали його, щоби віддав Галич. Тоді Данило з тяжким серцем згодився їхати до столиці Бату-хана й просити його о дозвіл, володіти далі в Галичині.

Король Данило закладає Львів. (Р. 1250).

В осени 1245 року вибрався Данило в далеку дорогу. Доїхав до Київа, а з Київа човнами по Дніпрі до Переяслава. Там зустів його татарський „темник“ (то є ґенерал) Куремса і вирядив його далі вже з татарською сторожею аж до Азії, в столицю Сарай. Там у хана перебув Данило три тижні. Хан втішився, що такий мудрий і вже не слабий володар прийшов упокоритися перед ним і просити його ласки. Він позволив Данилови князювати далі і дав йому на це грамоту, то є дозвіл, званий „ярлик“. З тим Данило поїхав додому, і хоч тяжко йому було на душі, що мусів клякати перед ханом, але потішав себе надією, що як ліпше укріпить свої границі і збере військо, тоді освободить себе і свій край зпід татарської зависимости.

Усіх це дуже боліло, що Данило мусів кланятися татарам, і тому літописець пише так; „Гірше лиха — честь татарська. Данило, син Романа, князь великий, що держить землю Українську Київську, Волинську, Галицьку та инші, стоїть оце на колінах перед ханом, зве себе його підданим, платить йому данину, боїться і грізного наказу мусить слухати.“

Та Данило жив надією на кращі часи і знову почав укріпляти міста й будувати твердині. Сусідні володарі шанували Данила за його розум і були певні, що він скоро зросте в силу і побє татар. Тому старалися зазнайомитися з ним, а деякі й посвоячилися.

Угорський король віддав свою доньку за Данилового сина Льва, литовський князь Миндовг віддав доньку за наймолодшого Данилового сина Шварна, щоби тим забезпечити Литву перед Данилом, бо попередники Данила, приміром Роман, дуже докучали Литві. Син Данила, Роман був жонатий з дочкою австрійського архикнязя Фридриха II.

До Данила звернувся і тодішний папа римський. Він видав відозву до володарів Чехії, Польщі, Моравії і Сербії, щоби готовилися в похід на татар, а знав, що Данило бувби також дуже охочий до війни з тата-

ЩО В СВІТІ ЧУВАТИ?

Що не дорадив у Мадриті Союз Народів а в Парижі та репераційна комісія, що встановляла довги Німеччини, це хочуть тепер вирішати міністри заграничних справ держав Антанти I в тій цілі

мають зїхатися міністри заграничних справ Анґлії, Франції, Бельґії і инших побідних держав.

Вони малиби порадитися над тим, чи вже можби забрати з Німеччини (з Надренії) французьке військо, та як поділитися між собою тими ратами, що їх буде сплачувати Німеччина.

На цім зїзді мабудь посвариться міністер Франції з міністром Анґлії, бо Анґлія зла на Францію тому, що та хоче взяти собі з тих рат завелику пайку, а Анґлія каже: „I ми проливали кров і маємо великі втрати, і як би не Анґлія й Америка, то ще хто знає, чи Німці не булиби побили французів.“

Тому тепер між Францією і Анґлією йде ще спір о те, де мавби бути зїзд міністрів: чи в Парижі, чи в Льондоні, чи десь на невтральнім місци, примірем у Швайцарії. Бо Франція боїться, що в Льондоні тому зїздови верхиводивби новий анґлійський премієр Мекдоналд, що є ворогом Франції, а приятелем Німеччини. На Париж знов не годиться Анґлія, а Франція хоче, аби зїзд був у Швайцарії, бо там головою зїзду бувби французький премієр (голова міністрів) Поанкаре, яко найстарший з усіх міністрів віком.

В Німеччині жалоба.

Президент Гінденбурґ проголосив день 28. червня, як **„День смутку“** у Німеччині. Бо цего дня минає 10 літ, як у Парижі підписали версальский договір, який наложив на Німеччину тяжкі тягарі. В цей день німці здержалися від усяких забав. Польські ґазети пишуть, що 24. червня вечером палили німці на польсько - німецькій границі якісь огні на знак протесту проти версалського договору.

Пишуть також що німці хотять, аби бувший цісар Вільгельм вернувся до Німеччини на сталий побут. I кажуть, що уряд републики на це позволить, так як позволив вернутися і кровпріноцви (синови Вільгельма).

В Берліні

тепер був зїзд (конґрес) визначних жінок з ріжних держав і народів світа. Цей конґрес жінок радив над тим, як би в світі встановити мир між народами і державами. На зїзді була і наша українська посолка М. Рудницька і вона говорила гарну промову про тяжку долю української жінки і цілого народу. Най світ дізнається, як нам живеться.

З Москви

доносять про нові непорозуміння між головачами большевицького уряду. Дотеперішний комісар (міністер) заграничних справ Чічерін уже мавби не бути комісарем а його мав заступати другий, що ліпше тримає з теперішним дійсним диктатором Совітів, Сталіном.

Троцкий

далі сидять в Туреччині і жадна инша держава не хоче його приймити на постійно до себе Вже й Америку просив, але дарма. Можливо, що нарешті погодиться з Сталіном і верне до Москви.

Еспанія,

що недавно мала клопіт з бунтом артилерії проти свого диктатора Рівери, тепер посилає війська до своєї кольонії в Африці, Марокко, де починається нове повстання мароканців проти панования Еспанії.

Крім того еспанці сумують тепер тому, що їх летуни, які передількома днями вилетіли через океан до Америки, впали в море і недолетіли. (Тепер десь задумують летіти і польські летуни).

В Польщі

є тепер деякі цікаві новини.

В середу 26. червня почалася в Варшаві перед Найвищим Судом (Трибунал Стану) **розправа проти бувшого міністра скарбу Чеховіча** якого обжалував і віддав перед суд сойм за те, що видав більше гроший, як було предвиджено в буджеті.

Чеховіч зізнав, що до вини не почувається. Робив усе за порозумінням і дозволом свого зверхника Пілсудского, а впрочім міністри при попередних соймах також переступали буджет, а ніхто не ставив їх перед суд, але сойми потверджували ті видатки потім додатково.

Потім переслухано ще міністра внутрішних справ Складковского. Складковскі, як свідок, сказав, що всю відповідальність за відношення міністрів і взагалі уряду до сойму узяв на себе тодішний премієр міністрів Пілсудскі, а міністри, як його підчинені, слухали його. Пілсудскі реґулював і переступлення буджету, отже Чеховіч, який був міністром скарбу в уряді Пілсудского, переступив буджет за відомом і дозволом Пілсудского, не думаючи про відвічальність перед соймом, бо всю справу з соймом узяв на себе виразно Пілсудскі, Тож суд тепер неповинен судити за це Чеховіча. На питання предсідника суду, чи переступлення буджету було ухвалене на якій раді міністрів, Складковскі відповів, що це питання вважає за непотрібне, бо він уже все головне сказав.

Чеховіч виповняв лише прикази Пілсудского а Складковскі думає, що хто слухає приказів Пілсудского, той не може мати жадної вини. (Треба це розуміти так, що як **Пілсудскі за все відповідає** а міністри слухали лише його приказів, то не треба було жадної ухвали міністрів).

По Складковскім, який **не хотів відповідати** на дальші питання суду і обвинителів (посли, Ліберман, Перацкі і Вижиковскі), увійшов на салю і став перед Трибуналом, як свідок, **Пілсудскі** Він **сказав довшу промову,** в якій знову, як звичайно, дісталося і соймови і послам і тим, що укладали польську конституцію. Пілсудскі сказав, що передовсім дуже реготався, як прочитав уставу про Трибунил Стану, бо ця устава і вся партацька робота тих, що укладали конституцію, належать до найбільших дурниць і сміховинок. Ціла конституція уложена так, що **один параґраф противорічить другому** і навіть в тім самім параґрафі одно противиться другому і кождий може собі пояснити і накрутити параґраф, як сам хоче. Каже, що ту **конституцію укладали такі пани, що заслугували разпораз на шибеницю.**

Пілсудскі каже, що він перший постановив уговкати сойм, який хотів усім рядити, і заявив у 1926 році своїм міністрам, щоби у всім здалися на нього (на Пілсудского), він за все відповідає що до сойму. Тож це обжалування бувшого міністра Чеховіча є ритуальним мордом, підлим і нікчемним, тим більше, що Чеховіч власне найбільше зі всіх міністрів боявся сойму і все пригадував Пілсудскому ріжні закони і ухвали.

Далі сказав Пілсудскі, що ця вся справа виглядає йому дуже смішною, і він притім пригадує собі одну забавку, яку називають „пердолка“ це є лялька, що видає голоси з переду і з заду — і подібно, як та забавка, роблять ті люди, що дістануться до сойму, і вони через це зараз цілком туманіють.

Оттак менше — більше говорив Пілсудскі перед Трибуналом Стану, підкреслюючи щераз, що Чеховіч найбільше рахувався з усіми „бздурствами“

рами. Тому в році 1153. вислав до Данила своїх послів з Риму і прислав йому королівську корону. Данило думав, що папа поможе йому, побити татар і тому корону прийняв і коронувався нею в Дорогичині 1253. року. I від тоді почав себе титулувати **королем Українським**

Надіючись на цю поміч і не маючи вже терпеливости кланятися татарам та посилати ханови дарунки, Данило зачав таки того року воювати з татарським воєводою Куремсою. Бо властиво Куремса сам зачепив його. Він був воєводою на Поділлю і надглядав над тим, чи Данило і инші князі дотримують умов, які наложив на них хан татарський. А довідавшися, як Данило вброїться і укріплює свої міста, Куремса рушив з військом на місто Бакоту й здобув його. Та син Данила, Лев, відібрав від татар це місто, а тоді Куремса рушив на Кремінець, але цего міста не міг здобути.

В році 1260 на місце Куремси вислав хан другого свого воєводу, Бурундая. Цей зібрав велику орду і рушив на Литву, а Данилови приказав вислати йому поміч. I хоча Данило жив з Литвою в згоді, але мусів помагати татарам, нищити Литву, бо ще не чувся на силах воювати з ордою, а поміч нізвідки не надходила. Ні Чехи ні Польща не послухали папи і не вислали свого війська на татар.

А коли Бурундай з Данилом розбив Литву, тоді виступив проти Данила і сказав: „Тепер ти сам поруйнуй свої укріплення, які ти побудував проти нас, бо я сам їх поруйную!“

Данило впав у велику розпуку, що мусить власними руками руйнувати те, що сам будував. Та не було иншого ратунку. Данило знав, що як не послухає Бурундая, то накличе ще гірше лихо на свою землю й на народ, бо татари прийдуть і будуть люто мститися. Тож він приказав поруйнувати всі укріплення і позасипати вали у Львові, в Данилові, в Стожку, в Кремінци, Луцьку і Володимирі.

Та цего нещастя не міг уже перенести, захорував і в році 1264 вмер у Холмі. Там його й поховали в церкві св. Богородиці, яку він сам збудував.

Про наслідників Данила скажемо другим разом.

сойму, тоді, як він Чеховічови перешкаджав, бо не хотів того.

По промові Пілсудского говорив оден з обвинителів (що тут є прокураторами зі сторони сойму) посолЛіберман. Він сказав, що хоч Пілсудского не мож потягати до суду, але міністра Чеховіча, який хоч і в уряді Пілсудского зломив право, треба покарати.

Потім говорив оборонець Чеховіча, Пасхальскі, який знову доказував, що Чеховіч не винен.

В суботу видав Трибунал такий присуд, що акт оскарження вертає назад до сойму, щоби сойм докладнійше висказався, за що хоче, аби судити Чеховіча. Деякі ґазети пишуть, що цей вирок означає увільнення Чеховіча від вини і що він уже не стане перед судом.

Польські ґазети пишуть, що **американець Девей**, який є фінансовим дорадником Польщі, вже другий раз виїхав до Москви, аби звидіти Росію і Україну. Польські редактори трохи дивуються і побоюються, чого то Девей так їздить до Москви.

Далі ходять чутки, що сойм буде скликаний в осени на коротку сесію, а потім буде розвязаний і **можуть бути ще цеї осени нові вибори.**

Недавно сказав посол з „одинки“ Славек у Лодзі промову, в якій завначив, що як по доброму не згодиться сойм змінити конституцію, то партія прихильна до уряду, („одинка“) ужиє твердих способів, аби конституцію змінити. Бо „здоровше часом — так сказав посол Славек — поломити кости одному послови, аніж допровадити до конечности ужиття скорострілів“.

На це знову противники „одинки“, польські соціялісти („пепеес“) відповідають, що як „одинка“ хоче ломити кости, то кости будуть тріщати, але побачимо тільки, чиї!“

От, як „файно“ собі переговорюють між собою польські партії. Побачимо, що з того вийде.

В Кракові заснувалася була недавно орґанізація „Зґода“, яка хотіла годити поляків з українцями в Галичині й на Волині, і складалася головно з поляків і москвофілів. Минулого тижня ця „Зґода“ скликала в Кракові своє віче, але на тім вічу заговорили українські студенти так, що „Зґоду“ всі висміяли і віче скінчилося нічим. Тепер „старосто ґродске“ у Кракові розвязало цю компанію „Зґоду“, бо побачило, що вона лише осмішує себе і тих, що на ту „Зґоду“ покладали якісь надії. Виходить що така „зґода“ то не легка річ.

Що чувати в нашім селі

На всі боки пявки!

З Бахноватого, п. Турка, пишуть нам: В нашім Турчанськім повіті лишилися рештки поля, з парцеляції фірми барона Лібика з Райхенберґу До року 1928, арендували ті рештки жиди і селяне по яко-такій ціні від урядника фірми барона Лібика, інжінера Ґавера. Сего року 1929 передав це інж. Ґавер другому урядникови, касиєрови Сельвестрови Копистяньскому в Борини п. Турка, урядникови фірми „Ґодуля“. Сей приймив собі жида Зельмана Лібермана, баришівника, котрий віднаймає людям поле але вже жадає потрійну ціну, а не таку як року 1928! Люде мусять платити, бо поля потребують. Але чи нема вже кому за нами упімнутися? Чи так безкарно мож поповняти визиск на селянах

———

Відрiклися від горівки. Швейків, пов. Підгайці. В неділю, дня 16. червня присягнув наш „Сокіл“ в церкві не пити горівки. Урочисту присягу перевів зібраному Т-ву в одностроях (вишивані сорочки без блюзок) старенький місцевий парох о. Р. Фіцалович. Присягою тою завершив „Сокіл“ слова своєї пісні... „в здоровому тілі — здорова душа“... і рівночасно „де сила, там воля вітає“... Соколи — молодь присягнули служити здоровим тілом і здоровим тілом і здоровою душею для добра й слави Українського Народу. Здається мені, що це перший „Сокіл“ який складав присягу в церкві від горівки й тому наведу імена тих, які стали гордістю нашого „Сокільства“ і села А були це: Микитин Павло, Теодор Качан, Іван Гаврилишин, Іван Михайлюк с. Данила, Василь Дутка, Ізидор Качан, Іван Скорець, Володимир Костів с. Гриня, Володимир Смаль, Никола Гаврилишин, Михайло Морман с Василя, Теодор Скорець, Петро і Володимир Ровенські, Іван Цюпик, Михайло Добрянський, Теодор Кравець, Василь Морман с. Михайла, Стефан Кучер, Михайло Кравець с. Насті, Андрей Вдовин, Михайло Вдовин, Іван Караба, Михайло Чекалюк, Стах Баток, Іван Костів с. Бранки, Михайло Надрічний, Михайло Вівчир с. Гната, Павло Чекалюк, Иосиф Вівчир і Дмитро Вовчук. По присязі відбулась збірка „Сокола“ в домі Чит. „Просвіти“, де начальник Т-ва П Микитин повитав сердечними словами почин і діло нашого „Сокола“. Промовляли ще селянин Теодор Качан і Михайло Цюпик ст. теольоґії. Один і другий звернули увагу на саму присягу та вірне і послідовне додержання її. Почин до цього дав передовсім П. Микитин, а дальше Т. Качан і Іван Гаврилишин, які з великим накладом праці, сил і часу сповняють ґідно свій святий обовязок супроти укр. народу і за це безсумніву належиться їм у першій мірі повне признання. Сокільську збірку закінчено відспіванням сокільської пісні „Соколи — Соколи“ і „Ще не вмерла Україна“. — Цей день врізався глибоко в память кожного присутнього як в церкві так і в читальні і став товчком до дальшої й невсипущої праці на народній ниві. Варто, щоби за нашим Соколом пішли й другі й вся молодіж. Тоді всі ми добре підтяли крила всяким пявкам.

Сокіл.

———

Наші гаразди. Камічка, пов. Долина. Цеї лютої зими не забуде ніколи наше бідне гірське сільце. Кілько то кар заплатили ми за кожду вязку дров з камерального ліса. А прийшла весна й літо, та також не краще. Як поступить корова за копець в молодім лісі: 10 зл. відшкодованя, а 8 зл. в такім лісі в котрім не знайдеться трави ані жадної паші. Через ціле літо треба ночувати по полях коло бульби і вівса, бо немож обігнатися від диків. Наші селяне малоземельні, то як зїдять дики тої троха бульби і овес, так селянин терпить голодівку через цілий рік, бо лише на тоту бульбу чекає з своїми дітьми.

Зробить селянин сіна на полю, огородити нема чим, хоч в лісі мешкає, не вільно взяти хворосту на огороду. А олені, серни і заяці з державного ліса сіно поїдають, на це ради нема, відшкодовання не платить ніхто — мовляв: Бийте! На своїм полю вільно забити; добре. Але хто відважится бити дика колом деревляним. А кілько то бракне селянам овець за оден рік, що вовки з державного ліса виходять і важинають, а також і волів в полонині. Минувшого року паслися селянські воли в громадській полонині а як напали вовки з державного ліса, сполошили волів, а сполохані воли скочили до ліса до старого, в котрім нема неодної паші, гайовий застав, оскаржив за 54 штуки і наложили кари в Надлісництві в сумі 434 зол. відшкодовання і на двох пастухів котрі то пасли того дня воли, наложили по 1 місяцеви арешту! Аж на просьбу ради гром. увільнили половину відшкодовання і арешт.

А хто мавби відсиджувати за нашу бульбу і овес?

Хто має платити за наші сіна, котрі зїдають олені, серни і заяці? Хто має платити за наші вівці, кози і бики, котрих поїдають вовки з державного ліса, котрий стоїть без огороди? Шкоди несчисленні А відшкодовання „дасть Бог“. В лісі ростуть малини, суниці і гриби, збирати не вільно, накладають кари, забирають назбирані малини і т ин. розбивають посудини або і заграбять. Хоч то такі рослини, що по них шкоди нема. Держава і так не скористалаби, а бідному благо би було хоч маленький процент відбити свого відшкодовання.

Впаде дощ, зробиться повінь, нанесе з лісів хворосту, іде на чуже поле, нищить господареви ниви; опісля ідуть таксатори, таксують відшкодовання і на тім кінчиться.

Перед виборами до Сойму і Сенату привезли до нас пани з одинки ячменю з горохом чи з кукурудзою і мила і купували голоси і деморалізували людий.

Ну! Але щоби нам, що злого не сталося, то поліція добре пильнує і за кождий раз загляне до читальні „Просвіта“ до кооперативи, до спису членів „Сокола“ та все щось знайде та пише протоколи. Ще і місцевих донощиків собі добирають тай тим способом розєднують нарід. Хто працює в якім Товаристві, той у них бунтар, але як би сидів навіть і цілу ніч у жида шинкаря та пив, то бувби по їхньому порядний і спокійний „Русин“.

Селянин.

———

П. І. Позичка в Земельнім Банку. Пишіть прямо до Земельн Банку у Львові, вул Словацького ч. 14 (нова адреса!), все точно опишіть а вони Вам найліпше порадять.

Дяк **О. Бер зі Св. Співаник світських пісень.** В Адміністрації „Нар Справи“ можна дістати великий співаник „Трембіта“ 209 пісень, але без нот, за 2 зол. Співаник „Запорожець“ з нотами за 2·50 зол. На пересилку треба залучити ще 0·90 зол,

Дописувач з Задарова. Без підпису не містимо.

Дорожівський. Не піде, бо Ви не підписалися. Треба мати відвагу під правдою підписатися.

Дописувач з Блюдник, пов. Станиславів нарікає, що до виділу кооперативи входять все ті самі люди (фамілія“. Але і сам дописувач дає на те раду: Треба зійтися на Загальні Збори всім членам і вибрати собі Раду, а не нарікати. А то зійдуться все ті самі люди — 40 до 50 — і вибирають все тих самих. Тому винні байдужі члени кооперативи.

Дописувач з Сулка, п. Підгайці пятнує місцевого війта, що і староство і постерунок позволили божиківському гурткови відіграти представлення, лише війт не хотів позволити — а як уже й позволив, то показував на салі такі штуки, що люди дивилися не на сцену, але на війта і аж бридко було всім через ту некультурність.

Дописувач з Авґустівки, п. Бережани нарікає, що місцева рада не могла довго вибрати польового. В селі нема школи ні читальні, за те крадіжі й розбої що ганьба!

Дар Українським Інвалідам

Наші землячки з Нюйорку пп. Соня і П. Костишин, Задорожна К. та Дзеня вишили чудовий рушник, що його дали розіграти на льотерії. Прибуток з цього в квоті 10·50 (десять і пів доляра) з додатком жертви 3 (три) дол., п-ні Дм. Олексева (родом з Туркотина, пов. Перемишляни) надіслано до „Укр Т-ва Допомоги Інвалідам“ у Львові, вул. Руська 3/II.

Щира дяка Дорогим Землячкам за память про немічників Українського Війська! 318

ДО СКЛАДУ І ПРИКЛАДУ.

Стара справа.

Прокинувсь я нині рано, як хтось став кавати: „Уставайцє, вбєрайцє сє, пане Сорокати!

Я приходжу до вас тутки з „яковсь старов справов“, йдіть зараз до пана радци, друґє джві на право“.

Став я вже у пана радци тай кланяюсь чемно а він мені: „Ктури юж раз стоїцє пшедємнов?“

— „Та котрий раз, я не знаю й не можу ствердити, але до вас, пане радцо, я люблю ходити!

„А теперки то я таки біг до вас на крилах! — Що чувати з вашим носом? Тримаєсь на силах?

„Бо останній раз вас бачив ще з тії морози, тоді змерз вам ніс як бульба, з очий ішли сльози...“

— „Нє жартуйцє! — крикнув радца — Цо то, панє теґо? У вас завше політика і завше цось злеґо!

„Тутай єще стара справа, муй панє Іванє, ви в Шпаковє на вєльканоц мувілі казанє!

„А мувілісцє же „Христос воскрес в Палестині, так воскресне наша Правда у одній годині!“

„Бил там од нас, слишал фшистко пан Юзеф Ґжимала, муві, же мял пшез вас-якесь ушкодзенє цяла!“

„Пане радцо! — я так кажу — я не зарікаюсь! Що в Шпакові говорив я, до того признаюсь.

„Що Христос воскрес, це правда, це я добре знаю, і що Правда ще воскресне — і це повторяю!

„Але, що „в одній годині“, я не міг спімнути! Як воскресне, то воскресне у — одній мінуті!

„Бо година — це за довго булоби для чуда, — як воскресне, то в секунді — і певно так буде!

„Тож пан Юзеф мусів тамки щось недочувати, бо такого, пане радцо, я не міг казати!

„А що йому на ніс впало щось із деревини, то не можете числити між мої провини.

„Чогож той пан ставав тамки під зелені гони, де гніздяться воробчики, щигли і ворони?...

„І ви за це, пане радцо, мене позивали? Самі бачите, що дурно мене обвиняли!

„Ви не могли „донєсєня“ того розсудити? Вам би треба, пане радцо, трохи відпочити!

„Бо бачите, як чоловік втомлений ділами, то в голові вже мішаєсь між тими думками.

„Їдьте кудись, пане радцо, в гори, до Щавниці, подихайте свіжим люфтом, напийтесь водиці.

„Або їдьте геть над море, в новітря чудесне, — й не журіться, бо — та Правда так, чи сяк, — воскресне!?

Видививсь на мене радца крізь ті окуляри і не зна, чи я направду, — чи так, ляри-фари...

Далі крикнув! „Ідзьцє собє! Нєхцє о вас вєдзєць! Я заволам вас в всєні — і бєндзєцє седзєць!“

„Щож, сидіти, то сидіти, — я став повідати — все то ліпше собі сісти, як просто стояти.

„Тож із Богом, пане радцо, бо я йду до хати, най над морем вам присниться.

Иван Сорокатий

„ЧЕСНИЙ ПЯНИЦЯ“

До одного московського шинку чи ресторації увійшов біднодітий, трохи обдертий чоловічина, чемно привитав шинкаря, витягнув з кишені півлітрову фляшку та попросив наточити горілки.

Шинкар вволив його волю, а чоловічина закоркував фляшку та сховав в кишеню. Пізніше витягнув брудну полатану мошонку, витягнув з неї паперового царського рубля, поклав перед шинкаря та попросив видати решту.

Шинкар поглянув найперше на старі, подерті гроші, пізніше на чоловічину та, показуючи пальцем на чоло, спитав: „Чи, ви товаришу, припадково не хорі на голову? Або може ви жили на другому світі і нині впали з нього на Москву? Бо в нас такі гроші не йдуть вже 12 років“.

Чоловічина здивовано видивився на шинкаря і спокійно відповів: „Ви вгадали, добродію, мене вчора щойно випустили з дому божевільних. Вибачте! Я не знав, що ці гроші вже безвартісні. Я не хочу вашої кривди“.

І при тих словах витягнув фляшку з кишені та віддав шинкареві. Шинкар виляв з неї горілку до бутилки і віддав йому порожню фляшку. Чоловічина чемно вклонився і зі словами „бувайте здорові“ спокійно і тихо вийшов зі шинку.

За хвильку той сам чоловічина сидів на лавці в міськім городі, заїдав ковбасу з хлібом і попивав з фляшки шинкареву горівку. Бо він мав в кишені дві однакові фляшини: одну з чистою водою, а другу порожню. В ту порожню налив йому шинкар горівки, а він йому пізніше вернув фляшку з другої кишені з водою.

Так купував Ванька Сивуха горілку за того самого рубля через пів року. Міг таксамо купувати ще кілька років, бо в Москві є богато шинків. Та якийсь шинкар нехотячи понюхав повернену горівку і доброго чоловічину віддав поліції.

ДВА РОКИ ЖИЛА З МАЛПЮКОМ

На острові Борнео, що лежить серед моря в горячім підсоню між Азією а Австралією, сталася така прямо неймовірна подія. Одного дня пропала без сліду вже трохи більша дочка одного голяндського кольоністи. Пропала в городу. Аж по двох літах найшла її припадково серед непроходимих пралісів наукова виправа голяндських вчених.

З городу викрав її великанський малпюк, ґориль, найбільш подібний з усіх малп до чоловіка. Він заніс її в глибину лісової пущі і там жив з нею. Догоджував їй, як міг, і був до неї дуже щирий і добрий. По двох роках підчас збирання овочів стрінули вони обоє другого ґориля, також сильного. Між ними за дівчину зачалася бійка на життя і смерть. Підчас неї ті опікун згинув. Але вона за той час вспіла сховатися до дуплавого дерева і через шпару бачила, що кругом ділялося. Другий ґориль, як побив її ґориля, довго шукав за нею, але не найшовши її, пішов далі.

Кілька днів пізніше надійшла виправа вчених і забрала дівчину зі собою.

Такі випадки частійше лучаються між малпами. Данські часописи повідомляють, що в подібний спосіб вкрали були в Африці малпи 14 літню дочку данського вченого і вона мусіла жити разом з ними. Пізніше підчас польовання ловці разом з малпами і її вбили

РЕТЕЛЬНІСТЬ ВИМАГАЄ І НАКАЗУЄ,

ВИСЛАТИ ПЕРЕДПЛАТУ НА ДРУГИЙ ПІВРІК!

Кождий точний передплатник мав уже до 30. червня вирівнати залеглу передплату і вислати, нову принайменше на 3 місяці (3 зол.).

Хто цего ще дотепер не зробив, повинен сповнити цей обовязок сейчас, в перших днях липня.

КАЛЕНДАР НА ТИЖДЕНЬ.

Липень 7 — 13.

7. Неділя 2. по Сош. Різдво св. Івана Хрест.
8. Понеділок, Феврон. мч.
9. Второк, Давида прп.
10. Середа, Семеона.
11. Четвер, Лереношн. мощів Кара і Івана.
12. Пятниця Пр. Серця І. Петра і Павла (Ап. Петра і Павла).
13. Субота, Собор 12. Апост.

Зміни місяця. Друга чверть була 30. червня, нів 6. липня, перша чверть 13. липня, повня 21. липня.

Погода на липень: Столітний календар віщує: з початку липня вітри і хмарно, від 6 до 20 погода й спека, потім дощево; при кінці місяця знову погідно і тепло.

Як нарід приповідає:

— Петрівка — переднівка і на хліб катівка.
— Хліб на Петрівку ощаджай.
— Вже по Івані не ходи в жупані!
— Петро й Павло, коли буде тепло?

▫ **Тяганина і за що?** В неділю дня 16. IV. арештували постерункові з Мединич в селі Більчи двох хлопців, а то Івана Петраша і Лазаря Грушецького. В селі питали одні других: за що їх арештовано? Таж вони були найпорядніщими хлопцями в селі. Минуло 4 дні. Приходять наші нещасливці домів. Сейчас всі питають. За що вас арештовано. „За політику“ (!) відповідають. „Та за яку„? Та за те, що один був бібліотекарем, а другий господарем Читальні, і що оден читав часопись „Свободу“, а другий „Н. Справу“ і „Правду“, що оба заохочували („підбунтовували“) селян, щоб записувались до Читальні „Просвіти“, і до Кооперативи, що десь там оден з них, стрінувши Олексу Підсадоцького, як той ніс молоко до чужої молочарні, мав запитатись, чому не несе до своєї. Дальше за це, що вони десь бутьтоби мали радитись, чи не заложити б пожарниче тов. „Сокіл“ або „Луг“, бо от недавно трапився випадок, що злодії підпалили будинки нашого дяка Вас. Паруса, а як так були би „Луговики“, то певне до цего не допустилиби. „Ну і за це вас арештували“?. „Так“, відповідають. Дивна річ, якої світ не чував. То вже навіть належати до Читальні, до Кооперативи і читати „Нар. Справу“, — це „політика“! А ще одно цікаве, що переводили у обох ревізію, і у Грушецького Л. забрали маленьку історію України, як матеріял „підозрілий“ і бунтівничий та не „цензурований“.

▫ **Коби більше таких!** Матвіїшин Стефан, крамар кооперативи в Загірю, прислав через редакцію „Народньої Справи“ 5 золотих на „Рідну Школу“ і взиває всіх крамарів та крамарок, що затруднюються по кооперативах, щоби спішили його слідами з дрібною лептою на добродійні цілі. Також пригадує всім селянам Загіря, котрі обминають кооперативу в Загірю і купують товарі в жидівських склепах, що на випадок здута худоби в таких людий жадної помочі кооператива їм не уділить, яку уділяє членам і купуючим в кооперативі, бо має приладди до того.

▫ **Нещастя.** В Карлові пов. Снятин стався на днях такий випадок: 8-літний Андрійко Семотюк був добрим косарем, вишукав батькову косу й почав косити люцерну та з таким розгоном, що стоячого назад себе братчика 6-літнього Стефанка поцілив в саме серце і зарізав на місці.

▫ **Жертви.** В господаря Юхима Лагетки в Носовиці на Дубенщині на весілю дочки, Грицько Мартинюк зібрав 9 золотих, з того на „Рідню Школу“ 4 зол., і на українських інвалідів 5 з. 35 гр Юхим Сумник дав 4 зол. Грицько Мартинюк 1 з. 50 гр. Антін Квачук 50 гр. Господар Ю. Лагетка 1 зол. і решту гості. Слава і честь нашим гостям і Г. Мартинюкови, беріте примір і другі села з Носовиці, щоби не забували, що ми є Українці. — В редакції „Н. Справи“ зложили: І. Кравчук Мирона з Красного 2 зол. на Інвалідів.

▫ **Зїзд Подільських Аґрономів.** Дня 15. червня відбувся в Копичинцях Зїзд Подільських Аґрономів та орґанізаторів Повітових Союзів Кооператив. Зїзд мав наладнати працю „Сільського Господаря“ і Повітових Союзів Кооператив на Поділлю в аґрономії та повести її на будуче пляново так, щоби робота принесла якнайбільшу користь для українського села. Зїзд приняв ряд постанов, які цікаві не тільки для керманичів нашого господарського життя Поділля, але також для загального нашого господарського положення в цих районах наших земель

▫ **Ювилейні відзнаки „Просвіти“.** Вже є готові ювилейні відзнаки Т-ва „Просвіта“. Зроблені з твердего матеріялу, посріблювані, оксидовані на довгій шпильці, надаються до тревалого ношення. Ціна одної штуки 50 сот. Купувати тільки в канцелярії місцевої філії „Просвіти“. Окремих замовлень не полагоджується.
Ювилейний Комітет Т-ва „Просвіта“.

▫ **Діяманти в жолудках струсів.** В південній Африці там, де серед пустині в пісках находять найкращі та найдорощі діяманти, -- принагідно відкрили, що великанські птиці, струси, що там живуть, збирають по пустині та поїдають отці діяманти. В жолудку декотрих забитих струсів найдено кільканайцять або й кількадесять штук цих дорогоцінних камінів вартости кільканацять тисячів долярів. Отце відкриття стало прокляттям для всіх струсів в цілій околиці. Всі тепер їх стріляють (вони живуть дико), бо кождий хоче найти в його жолудку скарби.

▫ **Орли порвали трилітню дитину.** В місточку Старґен в Америці два орли літали понад домами та прівали трилітню дитину і занесли в ліси. Всякі пошукування остали без успіху.

▫ **Поручник застрілив капітана.** В Зеґжу під Варшавою поручник Шпотаньскі стріляв на жарт до воробців, а коли револьвер затявся капітан Фонтаріґа приступив подивитися, що сталося револьверови: тоді револьвер вистрілив і капітан упав трупом.

▫ **Троє людей задусилося ґазами в керниці.** В Ясениці, березівського повіту в Західній Галичині чистив селянин Маслик керницю. Як вже вибрав всю воду, спустився на дно його шваґер, щоби вибрати ще грубше занечищення. Та минуло чверть години і більше а з глибої і темної керниці не могли ніяк його доклигатися. Тоді до керниці спустився сам Маслик. Але і за ним слід загинув. Третий, що помагав чистити керницю, сусід Ґостила наробив крику, збіглося богато людей і зачали спускати в керницю Ґостилу. Перед тим привязали його шнуром, аби не випав з ведра, та аби шнуром дав знак, якби йому зробилося не добре. Та ледви спустили, його до половини керниці, як він зачав давати знаки, аби його витягнули на верх. Але заки його витягнули він випав з ведра, бо стратив притомність та був слабо привязаний. Сейчас повідомлено поліцію, лікарів, принесено маски проти ґазів і витягнено всіх трох господарів, але всіх трох неживих, затроєних ґазами. Тому, хто чистить керницю або входить до глибокої старої пивниці, давно не провітрюваної, хай добре забезпечиться, аби не вдусився в трійливих ґазах, що дуже часто в таких місцях нагромаджуються.

▫ **Збудилася зі семилітного сну.** В домі для невиличимо хорих в Москві лежала в летарґу і спала ще від 1922 року 10 літна дівчина. Лікарі штучно її віджевляли, але збудити не могли. За той час дівчина навіть замітно підросла. Аж в січни цего року зачала дівчина давати слабі прояви життя і легко рухала головою, як її питали. Недавно дістала вона сильну горячку, а слідуючого дня отворила очі і попросила, аби їй дали їсти. Летарґ це такий сон, що людина лежить якби мертва та не дає жадних житєвих знаків.

▫ **Літак впав до моря.** Англійський пасажирський літак, що летів з Кройдон до Франції й віз 11 пасажирів та 200 кіл. почти, впав до

моря. Рибацьке судно вирятувала майже всіх пасажирів.

□ **Брак адвоката.** З Жидачева пишуть: У нашім повітовім місті нема ані одного адвоката—українця. Є чотири жиди і оден поляк, який є бурмістром. Наш чоловік мусить з усіма своїми справами вдаватися до чужих адвокатів. Може би хто з наших правників рішився піти за адвоката до Жидачева, бо люди дуже відчувають брак свого адвоката, який би також повів у повіті культурно-освітну працю.

□ **Увага на автобуси.** З усіх усюдів пишуть, що по наших селах трапляються часті випадки через авта й автобуси. Авта переїжджають худобину і дріб, ба, часто і людий і втікають безкарно. То знов автобуси запалюються, перевертаються, а при тім люди калічаться або гинуть. Треба на це вважати. Як сідаєте до автобусу, подивіться насамперед на шофера, чи він не пяний, бо головно через піяньство шоферів діються нещастя з автобусами, бо між шоферами є і всякі батяри і голота, дуже рідко стрінеш між ними порядного чоловіка. Як шофер пяний, треба про це донести поліції, аби не наразити себе і других на нещастя. — Коли авто або автобус переїде кого в селі, і втікає, треба собі записати число авта, що завжди є ззаду, і подати його на поліцію. Самі не зачинайте з шоферами жадної сварки ані бійки, бо з ними в бійці не виграєте.

□ **Град.** 21. червня пополудні в Ярославщині в селах Лежахів, Піскоровичі, Убшин, Глоговець, Дубно і в инших упав град величини яйця і пішла страшна злива, що знищила всі довколичні поля, ушкодила хати, повбивала богато домашного дробу і поранила людий. Навіть вікна й дахівку на дахах побив град. Селяни тих знищених сіл апелюють до наших послів, аби впімнулися в уряду о якусь поміч для зруйнованих сіл.

□ **Як годувати шовківника?** Хто цікавиться годівлею гусільниці - шовкопрядки, той повинен тепер поїхати на два—три дні до села Глибокої на лінії Хирів—Самбір, де в хаті селянина Вол. Кволика робиться досвіди годівлі шовківника. Друга стація годівлі шовкопрядки є в Самборі при вул. Огородовій ч 15 і її веде професор І. Филипчак. В Глибокій закінчиться досвід 15. липня а в Самборі 25. липня. Варто, щоби з того скористали всі, хто хоче годувати шовківниці, бо як на власні очі побачить, як це робиться, то краще навчиться, як з книжок. В Глибокій веде годівлю п. І. Шембель, а що суботи доїжджає проф. І. Филипчак.

□ **Підчас весілля згоріла хата.** В селі Тачев коло Радома в Польщі відбувалося весілля. Гостей зібралося до 300. Нараз підчас весільної забави счинився пожар і в одну мить обняв цілу хату. Гості ледви повтікали, лишаючи всі напитки і присмаки та дарунки для молодої на поталу огню. Догадуються, що хату хтось підпалив. Але і гості мусіли бути дуже розбавлені, коли три сотні людей не могли вгасити над собою хати. Не виключено що горівка, а може й тютюн, причинилися до нещастя та весілля перемінили в смуток.

Поспиюйте всім, яку користь має той, хто передплачує „Народню Справу"!

Лист від молодиці.

Знову я читаю ту „Народню Справу",
І то все гарнійшу і то все цікаву.
А що головнійше, то треба нам знати,
Як нам господарку в порядку держати.

Кажу я вам правду, як все я читаю,
То і докладнійше господарить знаю.
Я все нарікала, що кури тримаю
І з них я ніколи пожитку не маю.
А коли дізналась, як їх годувати,
Тепер лиш журюся, в що яйця складати.
І мов телятко почало брикати,
Як саме молоко стало попивати.

Все „Народня Справа" так нас поучає,
То хай в нас ні жінки одної не має — — —
Щоб могла сказати: Не буду читати!

Ще добре би було часом написати,
Як то чоловіків треба доглядати!
Що то їм варити, щоб ліпшими були,
Щоб в коршмі не пили, чужих не любили.
Хоч варити вмієм, лише по старому,
А хотілиб знати тепер по новому.
Якісь добрі зупи, а часом печеню
А на переміну й добру лєгуміну.
Чи лиш пани мають їсти марципани?
Можуть їх раз мати і прості селяни!
Хоч ми сільські жінки, хочемо все знати,
Тож „Народню Справу" будем все читати.
Бувайте здорові, жінки і дівчата,

Ганка Білолиця з Кидрів Сороката.

ЩО ПО ЧОМУ.

Львів, 1.VII. 1929.

Збіжжа: Пшениця 43 до 44; жито 23 до 24; ячмінь 20 до 21; овес 22 до 22½; кукурудза 30 до 31; гречка 28 до 29; лубін синій 25 до 26 зол.
— В той сам час добре збіжжа продають гуртівники до Німеччини по таких цінах: жито по 35 до 36 зол., овес по 33 зол.

Паша: сіно по 7 до 10 золот.; солома 4 до 5; житний грис 13 до 14; пшеничний 14 до 15; макухи 43 до 44.

Масло — молоко — яйця.

Маслосоюз платив дня 29. VI. за масло тріма експортове (солене) 5·20 зл.; за десерове І. кляси в бльоках по 5·—; за яйця по 14½ ґр., за штуку; за молоко по 30 ґрошів за літру. За сметану 1·40 літра. Ціни яєць легко звижкують.

Свині: Різня Рукера на Звенигородській під Львовом платить за беконові свині по 2·10 до 2·20 зол.; за мясні по 1·90 до 2·30; за опасові 2·20 до 2·30 зол. за кґ. живої ваги, значить свині легко подешевіли.

Гроші: долар 8·90; у вільній продажі 8 88; німецька марка 2·12 зол.; швайц. франк 1·71; французький франк 0·34; бельґійський фр. 1·23; фунт стерлінґів 43; чеська корона 0·24.

—о—

Перед жнивами.

Жита відцвіли та зачинають вже жовкнути — значить жнива недалеко. Треба господарям до них вже тепер добре приготовитися, бо підчас жнив робота, як то кажуть, горить і немаєш ні годинки часу на иншу роботу. Тому вже тепер треба все приготовити, чого будемо потребувати в липні і серпні. А в той час потрібує господар дуже богато.

Перше треба приготовити подостатком ситних харчів на час жнив. Бо в жнива працюєш від ночи до ночи — тож і їсти мусиш добре, аби сил вистарчило. Не сміє забракнути хліба, муки чи круп на ситну їжу і сала, мяса та масла на омасту. Для того перегляньте запаси та докупіть, аби забезпечитися тим, чого не достає.

Друге — це жнивні прилади і машини. Серпи, коси, граблі, перевесла, снопові драбини і плуг – все те повинно бути готове до довгої роботи. Що зіпсуте або зужите, негайно треба доповнити. Бо лише недбалий господар чи господиня біжить в жнива до міста по серп, косу, бабку чи молоток. Недбалий господар аж в жнива стягає десь з бантів снопові драбини та поїджене мишами вужище і бачить, що вони нінащо та треба давати нові. Недбалюх в жнива робить перевесла на снопи, поправляє або й робить граблі, вили. Дбайливий господар має все приготоване вже перед жнивами. Він має приготоване навіть місце під кождий рід збіжжа і пашi та спокійно жде жнив.

Велику шкоду поносить богато хліборобів, через те, що не вміють вибрати найвідповіднішої хвилі жатви збіжжа. Одні зачинають жати чи косити заскоро, коли ще збіжжа не доспіло, а дуже богато господарів спізнюються і беруться до жнив, як збіжжа переспіло і найдоровше зерно сиплеться. Тому треба добре уважати і зачинати радше заскоро, як запізно. Найліпше жати чи косити збіжжа за так званої жовтої зрілости, коли його зерно вже настільки тверде, що дається зігнути і ломиться в пальцях та ще цілковито не ствердло. Бо більше зріле збіжжа сиплеться та марнується.

ЧИ ПІДГОРТАТИ БУРЯКИ, ЧИ НІ?

Бараболі треба підгортати. Так само кукурудзи, бо і бараболі й кукурудзи, як їх підгорнеться, випускають нові корінці і завязується більше бульбочок, а при кукурудзі сильнише розвивається било. Але для буряків підсипування землею зовсім нічого не помагає. Бо вони ані не випускають більше корінців ані від того більші не ростуть. Навпаки, від підгорнених буряків господар ще має шкоду. Бо тратить богато зайвої роботи на підгортання а пізніше треба богато більше помучитися, аби їх викопати. Тому не підсипуйте буряків, тільки їх якнайчастійше просапуйте, аби їх не заглушувала хопта та щоби земля кругом рослин була якнайпухкіша.

—о—

ЗАПИСУЙТЕ, КІЛЬКО ЧОГО ЗІБРАЛИ.

В кождім добрім підприємстві так господарять: обраховують кілько менш - більш приходів можна буде мати в році і кілько розходів та ті розходи так вимірюються, аби вони не були більші як приходи. По вченому називається таке вираховання приходів і розходів прелімінарем буджету. Як підчас року виявиться, що приходи менші, як раховано, то відповідно до них обкроюється видатки.

Сільське господарство — це також підприємство. Господар також повинен ще в зимі уложити собі цілий прелімінар буджету від одних жнив до других. А підчас жнив та осінних зборів повинен ще перевірити свій прелімінар, аби на переднівку не вийти в порожною коморою і стодолою. Бо тоді вже не порадиш нічого.

Тому тепер підчас сінокосів і жнив точно записуйте, чого кілько ви зібрали. По жнивах всі записки пододавайте і порівнаєте з тим, кілько чого вам буде потрібно та побачите чи вам вистарчать запаси чи ні.

Памятайте, що в господарстві дуже важний є олівець і папір на записки. Хто їх не вживає, той господарить на сліпо і завсіди зі стратою для себе; Тому зачинайте все точно записувати.

—о—

ЗБИРАЙТЕ ОПАЛІ СЛИВКИ!

Є один шкідник, що немилосердно нищить сливки. На весні він, подібний до овада, зносить свої яєчка до сливкового цвіту і з тих яєчок пізніше вилазить червачок, що точить овоч і він вяне та опадає. Червачок проїдається на верх, залазить до землі і там сидить аж до весни, перетворюючися за той час в куклу, а з кукли в овада. На другу весну зачинає наново свою руйну роботу;

Аби того грізного шкідника винищити, треба тепер на розпростерті плахти легко щодня стрясати зівялі сливки та їх запарювати окропом і давати свиням. На весну треба, як лише сливи відцвітуть, скропити їх мракою паризької зелені (6 дека зелені і фунт вапна на 100 літрів води) або бордожською рідиною (кґ вапна і 1 кґ синього каміня на 100 літр в води).

—о—

Не топчіть золота!

Споринь, Матка, Спір, Спориш, Чорне жито, Ріжок (зерно) до 3 цм. довгий, верхом темно - синій, часом чорний, внутрі срібнобілий. Росте на колоску жита, замість зерна. Появляється деколи дуже чисельно, особливо в слотняний рік та переважно в житах на лихій пісковій або лихо управленій землі. Дозріває перед самими жнивами і тому при жаттю легко випадає з колосків. Треба отже її збирати, як жито ще на пни або лежить в снопах, бо тоді виходить найкращий товар. Треба знати. що споринь є небезпечною отруєю і тому треба її вибирати навіть з-молоченого жита, бо як її трапиться в житі більша кількість і дістанеться через хліб чи в інший спосіб до шлунка людини чи худобини, то спричинює болі і завороти голови, омління, не рідко передчасні породи (пороненя), а часом навіть смерть у людий і худоби. Проти затроєння помагає сильна, чорна кава і воніти (ніколи алкоголь).

Споринь, перетворена на ліки, дає неоцінену поміч в богатьох недугах і тому потрібна в кождій скількости, навіть цілими ваґонами, а ціна залежна від урожаю і спроможности збірки, зглядно від лічничого складника „Ерґотини“, котрого повинна видати найменше 12 проц. Ціну нотовано в останніх трьох роках від 300 до 2500 зол. за 100 кґ. В минулому (1928.) році продано спорині на львівській збіжевій біржі на протязі трьох осінних місяців за суму 27.000 долярів (коло 250000 зол.). А кілько її продано прямо за кордон. Повисшу кількість доставила майже виключно Східна Галичина, але — на жаль — ані 5 проц. тої кількости не перейшло через касу властивих господарів того продукту. Найкращий товар достарчують на світові ринки південні і південно-західні области України, в котрих перед веде Галичина. Другим великим доставцем спорині є Еспанія.

Зібрану споринь треба сушити, як збіжа до млина, і ніколи не держати в мішках, лише розсипану тонким шаром або в щільних замкнених посудинах. Продати треба скоро, бо нищиться вже по 2 - 3 місяцях

ВАЖНА СПРАВА

(Про збут безрог).

Кождий селянин годує одну—дві безроги. Ціле літо доглядає їх, щоби в осени продати та тими грішми обігнатися від усяких податків тай купити дещо до хати.

Отже для кождого є дуже важна річ, збути свою підгодовану безрогу якнайкраще. Та чи дотепер наші селяни діставали за вигодовану штуку справедливу ціну? Ні! При продажі підгованих безрог наші люди були все наражені на велике, просто рабункове ошуканство. Бо безроги скуповують по ярмарках і згонах ріжні посередники і згінники, чужі нам люди, які порозумілися між собою і потворили картелі, що просто диктують ціни за безроги в свою користь. Приміром в Заболотові є один жид, якому люди приганяють зі сіл свині і здаються на його ласку, що він дасть за кільо живої ваги. А подібно опанували наших селян і инші купчики по всіх околицях.

Бачучи цей визиск, якого допускаються чужинці над нашим селянином і зваживши, що по розвязанню „Краєвого Союзу для збуту худоби“ у нас нема жадного товариства, яке цим займалосяб, на поклик самих селян, головно з Покуття, взялися деякі наші люди до діла і заснували у Львові українську кооперативу для збуту свиний. Ця кооператива зареєстрована на статутах Ревізійного Союзу Укр. Кооператив в лютім 1929, називається „Краєва Центральна Кооператива для хову, торговлі і експорту худоби і безріг, кооп. з обм. відповідальністю у Львові“, при вул. Зиблікевича 37 II п.

Ця кооператива має право заступати господарські і промислові інтереси власників худоби і безріг перед властями, закладати заведення для хову расової худоби і безріг, переводити продаж худоби і безріг в краю і заграницею, уділювати членам зачети на худобу і безроги, переробляти мясо набутої худоби і безріг у власних масарнях, засновувати свої філії, заступництва і аґенції в краю і за границею, приймати вкладки до обороту на умовлені проценти. Уділ кооперативи виносить 100 зол. Управа складається з трьох вибраних членів. Членами кооперативи є головно селяни-продуценти.

Кооператива почала орґанізувати згони постепенно в цілім краю, починаючи від Покуття і дотепер вивезла вже кільканацять ваґонів безріг за границю, а через те підняла проти себе лютий гнів усіх чужих неукраїнських згінників. Вони беруться навіть на той спосіб, що підвисшають ціни, але наші люди повинні розуміти, що це роблять вони лише хвилево, через те, що Кооператива робить їм конкуренцію.

Тому всюди, де наша Кооператива через своїх мужів довіря оголосить згін на заладовчій стації, або в селі, селяни повинні зганяти безроги цій кооперативі. Кооператива не бере в коміс, але платить готівкою по зваженню штуки, щоби не було нарікань. Купує лише від 80 кґ. вгору.

Всі свідомі селяни повинні зганяти свій товар лише на згони цеї кооперативи, щоби видобутися вже раз з лабет чужих згінників. Коли загальним попертям всі селяни причиняться до розвою своєї кооперативи для збуту свиний, тоді Кооператива зможе диктувати ціни, корисні для селян.

Всякі пояснення і поучення в справі згонів уділює Управа Кооперативи (Львів, вул. Зиблікевича 37.II) устно і письменно. Винагорода для мужів довіря і заступників залежна від умови.

АБИ СТОВПИ НЕ ГНИЛИ!

Трохи помагає, як стовпи перед закопанням обсмалиться, або насмарується смолою, дьогтем Але далеко ліпше насмарувати стовпи такою мазюкою: Береться 3 фунти чистого річного піску, пів фунта товченої крейди, пів фунта живиці та два дека лняного олію. Все те так довго пригрівається та мішається над слабим огнем, аж доки не витвориться одностайна мазюка. Тоді докидається 1 деко синього каміня і чарку сіркової кислоти, мішається та горячою мазею смарується стовпи. По шістьох гидинах можна вже закопати, але так, аби замазана частина вистаґала понад землю.

Данило Ґерус.

Повість з історії села Шміткова.

Примітка Редакції. Містимо оцю цікаву історію — переказ про село Шміткiв у Сокальськім повіті, щоби заохотити й людий з инших сіл, списують такі перекази про своє село. Варто також, щоби ті, які брали участь у війні й перебули цікаві пригоди, аби писали свої спомини. Одно і друге дуже радо будемо містити.

Кожда часть світа, кождий край кожде місто і кожде село має свою назву. Цікава річ знати, звідки кожда назва походить. От послухайте, звідки пішла назва нашої оселі, що тепер називається Шміткiв.

В давних часах в нашім Сокальськім повіті не була така околиця, як тепер. Від Белза аж до Сокаля тягнулася смуга з багнами, очеретами й лісами. А межи Белзом і Сокалем в безпечнім місці заложили наші предки маленьку Оселю, що ще тоді не називалася Шміткiв.

В давних часах теперішний Шміткiв (оселя) було таке місце межи ріками і очеретами, до котрого трудно було дістатися. А то був красний горбок, широкий около 20 гектарів. З полудневого боку, зі сходу і півночі, був облитий водою, а з заходу був густий ліс. Те місце було безпечне Там був свого часу монастир а в тім монастирі була „Найкрасша Ікона Матери Божої“, яка славилася на цілу околицю, котру то монахи принесли з собою з далекого сходу, около р 1303. В тім монастири були черці, а коло монастиря були малі оселі, так як нині кольонії, і кожда оселя, мала свою назву. Монахи тоді ходили по селах, учили людий житя христіянського і вже як наша держава впала около 1355 року піддержували духа в народі, і народ вірив в то, що прийде час, що засвітить сонце свободи до їх хат, так що їх потомки згадають за них, пірвуть кайдани темноти, підуть їх слідами і прославлять Господа.

Там, де в Шмиткові стояв монастир, там тепер стоїть фільварок і двоповерхова камениця.

На південь від монастиря за водою була і є гора, яка була красним веселим і безпечним місцем. Там ходили монахи, селяни і пани і любувалися тими рослинами, цвітами і деревиною, що росли на тій горі. Зчасом поставили на тій горі деревляний хрест з образом Пресвятої Тройці. Там сходилися всі в святочні дні, монахи правили молебен, научили людий, старих, молодих і дітей і притім впоювали любов до своєї рідної народности. З тої гори повіяв добрий дух на нарід, і потім назвали гору: гора Божа, або гора Св Тройці. Навіть малі діти збиралися разом і йшли на гору Св. Тройці і бавилися там безжурно до пізного вечера.

Дуже сподобалося те місце всім, і люди почали довкола неї будувати свої обійстя.

* * *

Але де поселиться громада людий, то зараз пхається до них і жид. Так було і тоді. Бо чує там інтерес. А ще і наші пани тримали по фільварках хоч одного жида за „дозорцу“ От тоді і до нашої оселі прийшов жид Мошко зі своєю жінкою, що звалася Геня. Рабін йому не радив йти до нашого села. Бо казав Мошкові, що ще жаден жид недоробився в тім селі, то і ти там не доробишся! Але Мошко рабіна не слухав і таки посилився в нашім селі.

І зачав Мошко робити свої інтереси, ходив по оселях, слідив мужиків, переглядав, і підлизувався панам. А його жінка Геня ходила по селі і гендлювала з жінками.

Мошко був загорілий хусит і дуже любив читати тальмуд. Згадує переказ про того Мошка таке:

В тім часі, хто хотів бути письменним, то ходив до дяка, або монахів, або до о. духовного, або до якого такого, що вже вмів письмо, і научився читати і писати, на самперед читати Апостола в церкві, а потім вже читав все „Святе Писмо“ Старого і Нового Завіта. Був то в нашій оселі молодий парібок, що звався Андрей. Він усвідомляв людей, як тільки міг. Однак ще були і такі, що його неслухали, і неходили до Андрея, хоч він що вечера читав з книжок, а люди радо слухали, і усвідомлялися.

Бувало люде дома розповідають одні другим, що їм росказував Андрей, що читав вчера з книжки про наше минувше, про наші славні князі, про наш нарід і що треба робити щоб нарід був тверезим і свідомим.

А що Мошкові то не подобалося, тому Мошко збирав своїх приклонників, які замість ходити до Андрея, ходили до Мошка. І неможна було тих мошкових заушників ніяк намовити, щоб прийшли хоч раз до Андрея на „вечерниці“.

(Далі буде).

— —

ТОРБИНКА СМІХУ

В склепі.

— Скільки коштує ця хустка?
— Дванайцять золотих.
— А на рати?
— На рати двацять, але дванацять треба дати нині на першу рату.

Не додержав слова.

Батько до сина, який прийшов пізно до дому?
— Чи я тобі не казав, що як прийдеш пізно, то я тебе буду бити? А ти обіцяв прийти скоро.
— Та я не додержав слова і прийшов пізно, то і ви можете свого слова не додержати.

Між парубками.

— Іване, ти маєш задовгі вуха.
— То правда, Максиме, мої вуха краще пасували би до твоєї голови?

В школі.

— Пане професор, ви мене караєте і навіть не кажете, за що.
— Того я тобі не скажу, але вважай собі, як щерав щось подібного зробиш, то не так покараю!

На стації.

Малий Івась: — Мамо, чого та машина так пищить?
Мати: Як би тобі синку казали тягнути таку силу возів, то ти би ще не так пищав!

Домашне вино дешеве і здорове.

Про шкідливість алькогольних напоїв нераз писала і пише „Народня Справа“. Вони шкодять здоровлю і кишени. Але декому без напитків ще дуже тяжко обійтися, „головно в ті дні, коли треба чимось угостити гостей.

І на це є рада. Треба приготовити собі підчас літа трохи овочевих вин, що майже не мають в собі трійливого алькоголю і виходять дуже дешево та ними угощати гостей. До виробу домашних вин потрібна велика бутилка за пару золотих, корок і ферментаційна рурка з корком і винні дріжджі. 10 літрова бутилка і рурка (за кількадесять ґрошів) послужить кільканайцять літ, а дріжжей на 10 літрів вина треба за 1·30 зол. та 1 кґ. до півтора цукру. Літра готового домашного вина коштує тоді 30 до 50 ґрошів і воно майже не ріжниться від дорогих правдивих заграничних вин.

Для виноробства можна використати найгірший овоч (падалиці), вгоди, ягідки бузини і т. д. — словом все, чого ніяк инакше не можна використати.

В літі повинна кожда господиня приготовити собі багато ріжних овочевих соків на зиму, наварити повил і мармоляди та наробити богато запасів солоджених овочів.

Хто не знає, як все те робити — хай купить собі в „Спілці Аґрономів“ за 0·70 зол. (з пересилкою 0·90 зол. книжочку про перерібку овочів і там все те точніше вичитає.

КУХАРСЬКІ ПЕРЕГОНИ.

В попереднім числі писали ми, що в Берліні відбулися „Кухарські перегони“. З цілої Німеччини зібралися ті господині, які найскорше зварили обіди на „перегонах“ по своїх повітових містах і тут знову, в столиці, почали себе переганяти в варенню. Найскорше зварила обід пані Ґайслєн, яка стоїть тут коло своїх горшків. Вона одержала перщу нагороду в сумі 3000 німецьких марок (около 6200 зол.). Має з чим вернути до дому і зварити дітям добрий обід.

Видавець: Іван Тиктор. Відповідальний редактор: Лев Чубатий.
З друкарні Щасного Беднарского в аренді „Кооперативи Графічного Промислу“ у Львові, Ринок 9. Телеф. 76-14.